

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

MAXSUS PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: 110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: 60112700 – Maxsus pedagogika (Logopediya)

Jizzax – 2022

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar	
351MPPM10	2022-2023	3-4	10	
Fan/modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari		
Majburiy	O'zbek	4-6		
FANNING NOMI				
Maxsus pedagogika va psixologiya	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Ma'ruza-74 Amaliy-76 Jami-150	150	300	
2. I. Fanning mazmuni				
<p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda ruhiy va jismoniy rivojlanishida muqsoni mavjud bolalar uchun maxsus muassasalarda korreksion ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish hamda usullari bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir.</p> <p>Fanning vazifasi – talabalarga maxsus pedagogika nazariyasi hamda uni usullarini amaliyotda qo'llashga o'rgatishdan iborat.</p> <p>Maxsus pedagogika o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavri;</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1–Moduli Maxsus pedagogikaning nazariy va metodologik asoslari</p> <p>1–Mavzu. Maxsus pedagogikaning ilmiy asoslari: huquqiy, klinik, psixologik jihatlar. (4 soat)</p> <p>Maxsus pedagogikaning huquqiy asoslari. Maxsus ta'lim sohasi faoliyatini tartibga soluvchi Xalqaro va mahalliy darajadagi asosiy huquqiy hujjatlar. Nogironligi bor bolaning huquqlari.</p> <p>2–Mavzu. Maxsus pedagogikaning klinik asoslari (2 soat)</p> <p>Tibbiy, psixologik, ijtimoiy, reabilitatsiya. Maxsus pedagogikaning psixologik asoslari. Maxsus psixologiya va maxsus ta'limning aloqasi.</p> <p>3–Mavzu. O'zbekistonda maxsus ta'limni tashkil etish tizimi. (2 soat)</p> <p>Alohida yordamga muhtoj bolalar uchun ta'lim shakllari. Maktabgacha maxsus ta'limni tashkil etish.</p> <p>4–Mavzu. Maxsus maktab ta'limi. (2 soat)</p> <p>Integratsiya, inklyuziya tushunchasi. Uyg'unlashgan ta'lim dasturlari. Kasbiy maxsus ta'lim. Kasbiy ta'lim jalb etiladigan bolalar toifalari.</p> <p>5–Mavzu. Maxsus ta'limning didaktik asoslari: ta'lim mazmuni, ta'lim tamoyillari. (4 soat)</p> <p>Ta'lim mazmuni tushunchasi. Maxsus ta'lim sohasidagi davlat standartining tushunchalari va xususiyatlari. Maxsus ta'lim sohasidagi o'quv rejalari, o'quv rejalari, darsliklar va o'quv qo'llanmalari tushunchalarining xususiyatlari.</p> <p>6–Mavzu. Maxsus ta'limdagi ta'lim tamoyillari. (2 soat)</p> <p>ta'limda faoliyat yondashuvi tamoyili, erta pedagogik yordam ko'rsatish</p>				

tamoyili, ta'limning ijtimoiy-moslashishga yo'nalganlik tamoyili.

7—Mavzu. Maxsus ta'limning didaktikasining asoslari: ta'lim usullari vositalari va shakllari. (2 soat)

Ta'lim usullarini tasniflash. Alohida yordamga muhtoj bolalarni o'qitishda ko'rganmali, og'zaki, amaliy ta'lim usullari, vositalarini tasnifi.

8—Mavzu. Ta'lim vositalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari. (2 soat)

Ta'lim vositalarining funktsiyalari. Nogiron bolalar uchun ta'limni tashkil etish shakllari.

9—Mavzu. Maxsus pedagogikada ta'lim nazariyasi asoslari. (2 soat)

Alohida yordamga muhtoj bolalarni o'qitish tamoyillari. Ta'lim usullarini tasniflash. Alohida yordamga muhtoj bo'lgan bolalar bilan koreksion-ta'limiy tadbirlarida ta'lim berish usullarini amalda qo'llashning o'ziga xosligi.

10—Mavzu. O'qitishning tashkiliy shakllari. (2 soat)

O'qitishning tashkiliy shakllarining o'ziga xos xususiyatlar. O'qitishning tashkiliy mexanizmlari.

11—Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar bolalar tarbiyasining nazariy va amaliy asoslari. (2 soat)

Alohida yordamga muhtoj bolalarning tarbiyasining mohiyati, maqsadli vazifalari. Alohida yordamga muhtoj bolalar tarbiyasining xususiyatlari.

12—Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar tarbiyasi jarayonida kompensator-korreksion va rivojlantiruvchi yo'nalishlar. (2 soat)

Alohida yordamga muhtoj bolalarning o'ziga xos xususiyatlarini, ularning yakkala imkoniyat va qobiliyatlarini hisobga olish.

13—Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida tarbiya shakllari. (2 soat)

Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida tarbiya turi. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida oilaga tarbiyalash. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida tarbiyachilarning vazifalari.

4-semestr

14—Mavzu. Maxsus psixologiyani rivojlantirish tarixi. Maxsus psixologiya mavzusi, uning vazifalari, boshqa fanlarga aloqasi. (2 soat)

Maxsus psixologik tadqiqotlarning tarixiy tamoyillari. Ko'ruvning chuqur buzilishida psixikaning rivojlanishi. Maxsus pedagogika va psixologiya predmeti.

15—Mavzu. Ko'rik va zaif ko'rishdagi uchraydigan nuqsonlar. (2 soat)

Maxsus pedagogika va psixologiya fani vazifalari va boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Maxsus psixologik tadqiqotlarga taqosiy va kompleks yondashish 16—Mavzu. Zamonaviy fanlarda me'yor va nuqsonli rivojlanish muammolari. (2 soat)

O'rta me'yor, funksional me'yor tushunchasi. Me'yordagi rivojlanishning asosiy shartlari (A.R.Lur'iyaga ko'ra). Tug'ma va orttirilgan nuqsonlar. Me'yor va nuqsonli rivojlanish muammosining yechimiga doir asosiy yondashuvlari: intuitiv-empirik, madaniy, moslashuvchan, insoniylik

darajasi.

17—Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar tasnifi. (2 soat)

Tasniflash - ilmiy bilim usuli sifatida. Alohida yordamga muhtoj bolalarni tasniflash va ularga O'zbekiston Respublikasida ko'rsatiladigan yordam turlari. O'ninchi qayta ko'rib chiqilgan kasalliklarning xalqaro tizimida (ICD-10) keltirilgan aqliy va xulq-atvori buzilishlarini tasniflash.

18—Mavzu. Zamonaviy klassifikatsiyalar (VV Lebedinskiy, T.V. Semenovich, M.M.Semago). (2 soat)

Nuq nuqsoniga ega bolalar. Og'ir nuq nuqsonlariga ega bo'lgan bolalar. Og'ir nuq nuqsonlarining kelib chiqish sabablari.

19—Mavzu. Ko'rishda nuqsonli bo'lgan bolalar. (2 soat)

Ko'zi o'g'ir va zaif ko'ruvchi bolalar. Tug'ma va orttirilgan ko'rish nuqsonlari. Sensor nuqsonlarning kelib chiqish sabablari, turlari.

20—Mavzu. Eshitishda nuqsonli bo'lgan bolalar. (2 soat)

Kar, zaif eshituvchi va kech kar bo'lgan bolalar.

21—Mavzu. Harakat-tayanch a'zolarida kamchiliklari bo'lgan bolalar. (2 soat)

Harakat tayanch a'zolari jarohatlangan bolalar. Harakat tayanch a'zolari jarohatlarining kelib chiqish. Murakkab nuqsonli bolalar.

22—Mavzu. Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalar. (2 soat)

Intelektual rivojlanishda kamchiligi bo'lgan bolalar. Oligofren bolalar ularning turlari. Aqli zaif bolalar haqida umumiy tushuncha. Aqli zaiflikning kelib chiqish sabablari.

23—Mavzu. Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalar. (2 soat)

Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalar, ularning turlari. Ruhiy rivojlanishi sustlashganlikning kelib chiqish sabablari.

24—Mavzu. Mujassam nuqsonli bolalar autizm sindromli bolalar. Autizm sindromli bolalar. (2 soat)

Autizm kamchiligi va uning kelib chiqish sabablari. Kamchilik haqida ma'lumot. Xulqi og'ir bolalar va ular bilan olib boriladigan ishlar. Anomal bolalar bilan olib boriladigan ishlar.

25—Mavzu. Ruhiy va jismoniy rivojlanishda rivojlanishda orqada qolish sabablari. (2 soat)

Patogen omillar: deviant rivojlanishning biologik sabablari (genetik, prenatal, tug'ilish, tug'ruqdan keyingi xavf); nuqsonli rivojlanishning psixo-ijtimoiy omillar (deprivatsiya hodisalari nuqsonli rivojlanishning sababi va oqibatlari sifatida, deprivatsiya hodisalarining mohiyati) Qo'shimcha ta'sir etuvchi omillar: zararli ta'sirlarning joylashuvi, ularning intensivligi, ta'sir qilish darajasi, chastotasi, individning individual xususiyatlari (yoshi, kompensatsiya imkoniyati), taqdim etilgan parvarishning sifati. Patogen omillar va rivojlanishdagi kamchiliklar o'rnatiladigan sabab-oqibat munosabatlari.

26—Mavzu. Maxsus psixologiyaning kontseptual asoslari. (2 soat)

Maxsus psixologiyaning kontseptual manbalari. Faoliyating psixologik nazariyasi. Faoliyat nazariyasi nuqtai nazaridan alohida yordamga muhtoj

bolalarni o'qitish muammosi. Aqliy harakatlarni bosqichma-bosqich shakllanishi haqida P.Y. Galperin nazariyasi. maxsus pedagogika va psixologiyada P.Y. Halperin nazariyasining ahamiyati. Vigotskiy tomondan ilgari surilgan "ijtimoiy meros" tushunchasi, "o'liy psixik funksiyalar" nazariyasi aqliy rivojlanishning o'ziga xos usuli sifatida.

27—Mavzu. Bolaning ruhiy rivojlanishida biologik va ijtimoiy omillarning o'rni. (2 soat)
Rivojlanishning sinteziv davrlari. Ta'lim va rivojlanish nisbati. dolzarb rivojlanish darajasi. Yaqin rivojlanish zonası. Ta'limga jalb etish. A.R. Luriya nazariyasi bosh miya bloklari ta'limoti.

28—Mavzu. Ijtimoiylashuv va ijtimoiy ta'sir nazariyasi. (2 soat)
Ijtimoiylashuvning mohiyati, shartlari va shartlari. Bolaning ijtimoiy ontogenezi mohiyati.

29—Mavzu. Maxsus pedagogika va psixologiyaning tamoyillari va usullari. (2 soat)
Maxsus pedagogika va psixologiyada qo'llaniladigan falsafiy va umumiy psixologik tamoyillar: aks ettirish tamoyili, determinizm tamoyili, ong va faoliyat birligi tamoyili, psixikani faoliyatda rivojlanishi tamoyili, genetik tamoyili.

30—Mavzu. Maxsus psixologiya tamoyillari. (2 soat)
Komplektlilik tamoyili, tizimli-dinamik o'rganish tamoyili, sifatli tahlil tamoyili, qiyosiy tamoyil, erta tashxish tamoyillari, bolaning potentsial imkoniyatlarini aniqlash va hisobga olish tamoyillari, OPFR bo'lgan bolalar uchun diagnostika va korreksiyaning birligi tamoyili.

31—Mavzu. Maxsus psixologiyada ilmiy uslub metodlar. (2 soat)
Axborotni to'plash usullari. Suhbat kuzatish, usuli. Ichki izlanishning xususiyatlari. Maxsus psixologiyada ishlatiladigan eksperimental metodlarning turlari. Eksperimental usuldan foydalanish xususiyatlari. Standartlashtirilgan psixodiagnostik vositalar va ulardan foydalanish. Faoliyat mahsulotlarini tahlil qilish usuli. Anamnestik usul buzilishning turi shakllarini o'rganish jarayonida.

2 — Modul. Alohida yordamga muhtoj bolalarning bilish faoliyati xususiyatlari.
32 — Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar rivojlanish qonuniyatlari. (2 soat)
Umumiy me'yor va nuqsonli rivojlanish qonuniyatlari: rivojlanishning biologik va ijtimoiy omillarining o'zaro ta'siri, aqli va faoliyati birligi; bosqichli rivojlanish; bosqichma-bosqich rivojlanish. Turi xil axborotlarni qabul qilish, qayta ishlash, saqlash va qayta tiklashda buzilish; umumiy aqliy faollikni pasaytirish va buning natijasida ijtimoiy muhit bilan o'zaro bog'liqlikda qiyinchilik, ijtimoiy-psixologik tartibsizlik holatining paydo bo'lishi xavfi; umumiy rivojlanish darajasining pasayishi. Bir xil nuqsonli bolalar ruhiyatining rivojlanishini ta'sirlovchi qonuniyatlar.

33—Mavzu. Disontogenez parametrlari(2 soat)

Disontogenezing asosiy parametrlari (V.V. Lebedinskiyga ko'ra). Nuqsonli rivojlanish tuzilishi haqida tushunchakontseptsiyasi. birlamchi va ikkilamchi nuqsonlar tushunchasi. —mujassam jismoniy va (yoki) ruhiy kamchiliklar, —og'ir jismoniy va (yoki) ruhiy nuqsonlar tushunchasi. Ikkilamchi nuqsonlarning shakllanishi mexanizmlari: ikkilamchi nuqsonlarning asosiy mexanizmi; psixikaning turi qirralari shakllanishining nozik davrlari bilan bog'liq mexanizmi; kommunikativ; faoliyat; deprivatsiya.

34 — Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalarning bilish faoliyatining o'ziga xosligi. (2 soat)
Bolalar diqqat, sezgi, idrok xususiyatlari. Xotira: xotira turlari. Xotira jarayonlari: xotira psixologiyasi va qonuniyatlari. Tasavvur, tasavvur turlari, xususiyatlari. Idrok, uning tasavvurdagi roli. Tasavvur va xayolning o'ziga xos ko'rinishi va xususiyatlari. Tafakkur va hissiy bilish. Tafakkur va predmetli amaliy faoliyati. Fikrlash jarayonlari. Muammoli vaziyat va masala echish.

35— Mavzu. Bolalarning psixik rivojlanishida korreksiya va kompensatsiya. (2 soat)
Faoliyat va kompensatsiya. Nuqsonni kompensatsiya qilishda faoliyatning ahamiyati. Nuqson va kompensatsiya haqida tushuncha. Kompensatsiyaning fiziologik asoslari va tamoyillari. Kompensatsiyaning biologik va ijtimoiy omillari. Bolalar bilan olib boriladigan psixokorreksion tadbirlar. Korreksion maqsadlarni qo'yish. Ko'zi ojiz bolalar bilan olib boriladigan psixologik korreksiya tamoyillari.

III. Amaliy, seminar yoki laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar
Amaliy mashg'ulotlarda talabalar inklyuziv ta'lim bo'yicha o'quv-uslubiy materiallarni ishlab chiqish; inklyuziv ta'limni joriy qilishda jaxon tajribasini o'rganish; inklyuziv ta'limda yangi pedagogik texnologiya va axborot texnologiyalarini qo'llashga o'rganadilar.

III.1. Amaliy mashg'ulot mavzulari

- 1—Moduli Maxsus pedagogikaning nazariy va metodologik asoslari
- 1—Mavzu. Maxsus pedagogikaning ilmiy asoslari: huquqiy, klinik, psixologik jihatlari
- 2—Mavzu. Maxsus pedagogikaning klinik asoslari.
- 3—Mavzu. O'zbekistonda maxsus ta'limni tashkil etish tizimi
- 4—Mavzu. Maxsus maktab ta'limi.
- 5—Mavzu. Maxsus ta'limning didaktik asoslari: ta'lim mazmuni, ta'lim tamoyillari
- 6—Mavzu. Maxsus ta'limdagi ta'lim tamoyillari.
- 7— Mavzu. Maxsus ta'limning didaktikasining asoslari: ta'lim usullari, vositalari va shakllari
- 8—Mavzu. Ta'lim vositalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari.
- 9—Mavzu. Maxsus pedagogikada ta'lim nazariyasi asoslari
- 10—Mavzu. O'qitishning tashkiliy shakllari.
- 11—Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar bolalar tartibiasining nazariy va

amaliy asoslari	12-Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar tarbiyasi jarayonida kompensator-korreksion va rivojlantiruvchi yo'nalishlar.
	13-Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida tarbiya shakllari.
4-semestr	
14-Mavzu. Maxsus psixologiyani rivojlantirish tarixi. Maxsus psixologiya mavzusi, uning vazifalari, boshqa fanlarga aloqasi	
15-Mavzu. Ko'rik va zaif ko'rishdagi uchraydigan nuqsonlar.	
16-Mavzu. Zamonaviy fanlarda me'yor va nuqsonli rivojlantirish muammolari.	
17-Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar tasnifi.	
18-Mavzu. Zamonaviy klassifikatsiyalar (V.V. Lebedinskiy, T.V. Semenovich, M.M. Senago).	
19-Mavzu. Ko'rishida nuqsoni bo'lgan bolalar.	
20-Mavzu. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar.	
21-Mavzu. Harakat-tayanch a'zolarida kamchiliklari bo'lgan bolalar.	
22-Mavzu. Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalar. Intelektual rivojlanishida kamchiligi bo'lgan bolalar.	
23-Mavzu. Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalar.	
24-Mavzu. Mujassam nuqsonli bolalar autizm sindromli bolalar. Autizm sindromli bolalar.	
25-Mavzu. Ruhiy va jismoniy rivojlanishda rivojlanishda orqada qolish sabablari	
26-Mavzu. Maxsus psixologiyaning konseptual asoslari	
27-Mavzu. Bolaning ruhiy rivojlanishida biologik va ijtimoiy omillarning o'rni.	
28-Mavzu. Ijtimoiylashuv va ijtimoiy ta'sir nazariyasi.	
29-Mavzu. Maxsus pedagogika va psixologiyaning tamoyillari va usullari	
30-Mavzu. Maxsus psixologiya tamoyillari	
31-Mavzu. Maxsus psixologiyada ilmiy uslub metodlar.	
2 - Modul. Alohida yordamga muhtoj bolalarning bilish faoliyati xususiyatlari	
32 - Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar rivojlanish qonuniyatlari	
33-Mavzu. Disontogenez parametrlari	
34 - Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalarning bilish faoliyatining o'ziga xosligi	
35-Mavzu. Bolalarning psixik rivojlanishida korreksiya va kompensatsiya.	
III.1. Amaliy mashg'ulot mavzulari	
3-semestr	
1-Moduli Maxsus pedagogikaning nazariy va metodologik asoslari	
1-Mavzu. Maxsus pedagogikaning ilmiy asoslari: huquqiy, klinik, psixologik jihattar. (2 soat)	
Reja:	

1. Maxsus pedagogikaning huquqiy asoslari.	
2. Maxsus ta'lim sohasi faoliyatini tartibga soluvchi huquqiy hujjatlar.	
3. Nogironligi bor bolaning huquqlari.	
2-Mavzu. Maxsus pedagogikaning klinik asoslari. (2 soat)	
Reja:	
1. Tibbiy, psixologik, ijtimoiy, reabilitatsiya.	
2. Maxsus pedagogikaning psixologik asoslari.	
3. Maxsus psixologiya va maxsus ta'limning aloqasi.	
3-Mavzu. O'zbekistonda maxsus ta'limni tashkil etish tizimi. (2 soat)	
Reja:	
1. Alohida yordamga muhtoj bolalar uchun ta'lim shakllari.	
2. Maktabgacha maxsus ta'limni tashkil etish.	
3. O'zbekistonda maxsus ta'limni tashkil etishda inklyuziv ta'lim.	
4-Mavzu. Maxsus maktab ta'limi. (4 soat)	
Reja:	
1. Integratsiya, inklyuziya tushunchasi.	
2. Uyg'unlashgan ta'lim dasturlari.	
3. Kasbiy maxsus ta'lim.	
4. Kasbiy ta'lim jalb etiladigan bolalar toifalari.	
5-Mavzu. Maxsus ta'limning didaktik asoslari: ta'lim mazmuni, ta'lim tamoyillari. (2 soat)	
Reja:	
1. Ta'lim mazmuni tushunchasi.	
2. Maxsus ta'lim sohasidagi davlat standartining tushunchalari va xususiyatlari.	
3. Maxsus ta'lim sohasidagi o'quv rejalari, o'quv rejalari, darsliklar va o'quv qo'llanmalari tushunchalarining xususiyatlari.	
6-Mavzu. Maxsus ta'limdagi ta'lim tamoyillari. (2 soat)	
Reja:	
1. Ta'limda faoliyat yondashuvi tamoyili	
2. Erta pedagogik yordam ko'rsatish tamoyili	
3. Ta'limning ijtimoiy-moslashishga yo'nalganlik tamoyili.	
7-Mavzu. Maxsus ta'limning didaktikasining asoslari: ta'lim usullari, vositalari va shakllari. (2 soat)	
Reja:	
1. Ta'lim usullarini tasniflash.	
2. Alohida yordamga muhtoj bolalarni o'qitish usullar	
3. Alohida yordamga muhtoj bolalarni o'qitishdagi vositalarini tasnifi.	
8-Mavzu. Ta'lim vositalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari. (2 soat)	
Reja:	
1. Ta'lim vositalarining funksiyalari.	
2. Nogiron bolalar uchun ta'limni tashkil etish shakllari.	
9-Mavzu. Maxsus pedagogikada ta'lim nazariyasi asoslari	

(2 soat)

Reja:

1. Alohida yordamga muhtoj bolalarni o'qitish tamoyillari.
2. Ta'lim usullarini tasniflash.
3. Alohida yordamga muhtoj bo'lgan bolalar bilan koreksion-ta'limiy-tarbiya ishlarida ta'lim berish usullarini amalda qo'llashning o'ziga xosligi.
- 10-Mavzu. **O'qitishning tashkiliy shakllari. (2 soat)**

Reja:

1. O'qitishning tashkiliy shakllarining o'ziga xos xususiyatlar.
2. O'qitishning tashkiliy mexanizmlari.
- 11-Mavzu. **Alohida yordamga muhtoj bolalar bolalar tarbiyasining nazariy va amaliy asoslari. (2 soat)**

Reja:

1. Alohida yordamga muhtoj bolalarning tarbiyasining mohiyati, maqsadi, vazifalari.
2. Alohida yordamga muhtoj bolalar tarbiyasining xususiyatlari.
- 12-Mavzu. **Alohida yordamga muhtoj bolalar tarbiyasi jarayonida kompensator-korreksion va rivojlantiruvchi yo'nalishlar. (2 soat)**

Reja:

1. Alohida yordamga muhtoj bolalarda tarbiyaning o'ziga xos xususiyat.
2. Alohida yordamga muhtoj bolalarning o'ziga xos xususiyatlarini, ularning yakka imkoniyat va qobiliyatlarini o'rganish.
3. Alohida yordamga muhtoj bolalar tarbiyasi jarayonida kompensator-korreksion va rivojlantiruvchi yo'llar

13-Mavzu. **Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida tarbiya shakllari. (4 soat)**

Reja:

1. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida tarbiya turi.
2. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida oilaga tarbiyalash.
3. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida tarbiyachilarning vazifalari.

4-semestr

14-Mavzu. **Maxsus psixologiyani rivojlanish tarixi. Maxsus psixologiya mavzusi, uning vazifalari, boshqa fanlarga aloqasi. (2 soat)**

Reja:

1. Maxsus psixologik tadqiqotlarning tarixiy tamoyillari.
2. Ko'ruvning chuqur buzilishda psixikaning rivojlanishi.
3. Maxsus pedagogika va psixologiya predmeti.

15-Mavzu. **Ko'rik va zaif ko'rishdagi uchraydigan nuqsonlar. (2 soat)**

Reja:

1. Maxsus pedagogika va psixologiya fani vazifalari
 2. Maxsus pedagogika va psixologiya fani boshqa fanlar bilan bog'liqligi
 3. Maxsus psixologik tadqiqotlarga taqdimiy va kompleks yondashish.
- 16-Mavzu. **Zamonaviy fanlarda me'yor va nuqsonli rivojlanish nuamamolari. (2 soat)**

Reja:

1. O'racha me'yor, funksional me'yor tushunchasi.
2. Me'yordagi rivojlanishning asosiy shartlari (A.R. Lur'ya ko'ra).
3. Tug'ma va ortirilgan nuqsonlar.
4. Me'yor va nuqsonli rivojlanish nuammosining yechimiga doir asosiy yondashuvlar

17-Mavzu. **Alohida yordamga muhtoj bolalar tasnifi. (2 soat)**

Reja:

1. Tasniflash - ilmiy bilish usuli sifatida.
 2. Alohida yordamga muhtoj bolalarni tasniflash va ularga O'zbekiston Respublikasida ko'rsatiladigan yordam turlari.
 3. O'rinchi qayta ko'rib chiqilgan kasalliklarning xalqaro tizimida (ICD-10) keltirilgan aqliy va xulq-atvori buzilishlarini tasniflash.
- 18-Mavzu. **Zamonaviy klassifikatsiyalar (VV Lebedinskiy, T.V. Semenovich, M.M. Semago). (2 soat)**

Reja:

1. Nutq nuqsoniga ega bolalar.
 2. Og'ir nutq nuqsonlariga ega bo'lgan bolalar.
 3. Og'ir utq nuqsonlarining kelib chiqish sabablari.
- 19-Mavzu. **Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalar. (2 soat)**

Reja:

1. Ko'zi oqiz va zaif ko'ruvchi bolalar.
 2. Tug'ma va ortirilgan ko'rish nuqsonlar.
 3. Sensor nuqsonlarning kelib chiqish sabablari, turlari.
- 20-Mavzu. **Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar. (2 soat)**

Reja:

1. Kar, zaif eshituvchi va kech kar bo'lgan bolalar.
 2. Tug'ma va ortirilgan nuqsonlar
 3. Sensor nuqsonlarning kelib chiqish sabablari, turlari
- 21-Mavzu. **Harakat-tayanch a'zolarida kamchiliklari bo'lgan bolalar. (2 soat)**

Reja:

1. Harakat tayanch a'zolari jarohatlangan bolalar.
 2. Harakat tayanch a'zolari jarohatlarining kelib chiqish.
 3. Murakkab nuqsonli bolalar.
- 22-Mavzu. **Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalar. Intelektual rivojlanishida kamchiligi bo'lgan bolalar. (2 soat)**

Reja:

1. Oligofren bolalar ularning turlari.
 2. Aqli zaif bolalar haqida umumiy tushuncha.
 3. Aqli zaiflikning kelib chiqish sabablari.
- 23-Mavzu. **Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalar. (2 soat)**
- Reja:**
1. Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalar, ularning turlari.

2. Tug'ma va orttirilgan nuqsonlar
3. Ruhiy rivojlanishi sustlashganlikning kelib chiqish sabablari.

24— Mavzu. Mujassam nuqsonli bolalar autizm sindromli bolalar. Autizm sindromli bolalar. (2 soat)

Reja:

1. Autizm kamchiligi va uning kelib chiqish sabablari.
2. Kamchilik haqida ma'lumot.
3. Xulqi og'ir bolalar va ular bilan olib boriladigan ishlar.
4. Anomal bolalar bilan olib boriladigan ishlar.

25— Mavzu. Ruhiy va jismoniy rivojlanishda rivojlanishda orgada g'olish sabablari. (2 soat)

Reja:

1. Patogen omillar: deviant rivojlanishning biologik sabablari
2. Qo'shimcha ta'sir etuvchi omillar
3. Patogen omillar va rivojlanishdagi kamchiliklar o'rasidagi sabab-oqibat munosabatlari.

26— Mavzu. Maxsus psixologiyaning kontseptual asoslari. (2 soat)

Reja:

1. Maxsus psixologiyaning kontseptual manbalari.
2. Faoliyatning psixologik nazariyasi.
3. Aqliy harakatlarni bosqichma-bosqich shakllanishining o'ziga xos usuli sifatida.

27— Mavzu. Bolaning ruhiy rivojlanishida biologik va ijtimoiy omillarning o'rnini. (2 soat)

Reja:

1. Rivojlanishning sinteziv davrlari.
2. Ta'lim va rivojlanish nisbati, dolzarb rivojlanish darajasi.
3. Yaqin rivojlanish zonasi. Ta'limga jalb etish.

28— Mavzu. Ijtimoiylashuv va ijtimoiy ta'sir nazariyasi. (2soat)

Reja:

1. Ijtimoiylashuvning mohiyati, shartlari.
2. Ijtimoiylashuv va ijtimoiy ta'sir etuvchi omillar
3. Bolaning ijtimoiy ontogenezi mohiyati.

29— Mavzu. Maxsus pedagogika va psixologiyaning tamoyillari va usullari. (2soat)

Reja:

1. Maxsus pedagogika va psixologiyada qo'llaniladigan falsafiy va umumiy psixologik tamoyillar
 2. Maxsus pedagogika va psixologiyaning usullari
 3. Maxsus pedagogika va psixologiyani o'rganish yo'llari.
- 30— Mavzu. Maxsus psixologiya tamoyillari. (2soat)**

Reja:

1. Komplekslik tamoyili
2. Tizimli-dinamik o'rganish tamoyili

12

3. Sifatli tahlil tamoyili, qiyosiy tamoyil, erta tashxis tamoyillari
4. Bolaning potensial imkoniyatlarini aniqlash va hisobga olish tamoyillari
5. O'PFR bo'lgan bolalar uchun diagnostika va korreksiyaning birligi tamoyili.
31— Mavzu. Maxsus psixologiyada ilmiy uslub metodlar. (2soat)

Reja:

1. Axborotni to'plash usullari.
2. Standartlashtirilgan psixodiagnostik vositalar va ulardan foydalanish.
3. Faoliyat mahsulotlarini tahlil qilish usuli.
4. Anamnestik usul buzilishning turli shakllarini o'rganish jarayonida.

2 — Modul. Alohida yordamga muhtoj bolalarning bilish faoliyati xususiyatlari

32 — Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalar rivojlanish qonuniyatlari. (2soat)

Reja:

1. Umumiy me'yor va nuqsonli rivojlanish qonuniyatlari
 2. Turli xil axborotlarni qabul qilish, qayta ishlash, saqlash va qayta tiklashda buzilish
 3. Bir xil nuqsonli bolalar ruhiyatining rivojlanishini tavsiflovchi qonuniyatlari.
- 33— Mavzu. Disontogenez parametrlari. (2soat)**

Reja:

1. Disontogenezning asosiy parametrlari.
2. Nuqsonli rivojlanish tuzilishi haqida tushuncha kontseptsiyasi
3. Ikki lamchi nuqsonlarning shakllanishi mexanizmlari: ikki lamchi nuqsonlarning asosiy mexanizmi

34 — Mavzu. Alohida yordamga muhtoj bolalarning bilish faoliyatining o'ziga xosligi (2soat)

Reja:

1. Bolalar diqqat, sezgi, idrok xususiyatlari.
2. Xotira: xotira turlari.
3. Tasavvur, tasavvur turlari, xususiyatlari.
4. Idrok, uning tasavvurdagi roli.

5. Tasavvur va xayolning o'ziga xos ko'rinishi va xususiyatlari.
6. Tafakkur va hissiy bilish.

35— Mavzu. Bolalarning psixik rivojlanishida korreksiya va kompensatsiya. (2soat)

Reja:

1. Faoliyat va kompensatsiya.
2. Bolalar bilan olib boriladigan psixokorreksion tadbirlar.
3. Ko'zi ojiz bolalar bilan olib boriladigan psixologik korreksiya tamoyillari.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.

Mustaqil ta'limdan ko'zlangan maqsad va vazifalar - bu talabalarda mustaqil bilim olish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.

Mustaqil ta'lim amaliy mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rishdan tashqari fan dasturida ko'rsatilmagan, ammo fan bo'yicha talabning bilim doirasini

13

kengaytiruvchi qo'shimcha mavzular doirasida berilgan topshiriqlarni bajarishni o'z ichiga oladi.

IV.1. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Maxsus pedagogika va psixologiya fani mohiyatini ochildib berib.
2. Maxsus pedagogika va psixologiya tadqiqot metodlarini tavsiflash.
3. Maxsus pedagogika va psixologiyaning rivojlanish bosqichlarini yoritib.
4. Maxsus pedagogika va psixologiyaning umumiy asoslari haqida ma'lumot berib.
5. Eshituv analizatorida nuqsonlarning vujudga kelishini tushuntirib berib.
6. Ko'rish analizatorida nuqsonlarning vujudga kelishini tushuntirib berib.
7. Birlamchi va ikkilamchi nuqsonlarni tahlil qiling.
8. Maxsus pedagogikaning tamoyillarini tavsiflab berib.
9. Maktabgacha va maktab ta'limining birligini tavsiflab berib.
10. Umumiy didaktik tamoyillar bilan maxsus didaktik tamoyillar o'rtasidagi bog'liqlikni «FSMU strategiyasi» asosida yoritib berib.
11. Maxsus didaktik tamoyillarni tavsiflab berib.
12. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktab ta'limi me'yoriy hujjatlarni tahlil qiling. Daftaringizga boshlang'ich sinflar uchun o'quv fanlarini taqsimlanishini qayd eting.
13. Umumta'lim fanlarini o'qitishning o'ziga xosligini aytib berib.
14. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabining boshlang'ich sinflari uchun Davlat ta'lim talablari va ommaviy maktab bolalar maktabining boshlang'ich sinflari uchun Davlat ta'lim talablarini qiyosiy o'rganing hamda konsept oling.
15. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktablarida ilm asoslariga o'qitish metodlarini tavsiflab berib.
16. Alohida yordamga muhtoj bolalarni o'qitish metodlarini ta'riflab berib.
17. Alohida yordamga muhtoj bolalarni ilm asoslariga o'qitish metodlarini guruhlantirib.
18. Og'zaki metod hamda uning turlarini «Daraxt» strategiyasi orqali aniqlashiring.
19. Ko'rgazmali metodlar: kuzatish, uning turlari, tashkil etish xususiyatlarini aytib berib.
20. Amaliy metodni ochildib berib.
21. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktab ta'limida ekskursiyalarning ahamiyati xususida referat tayyorlang.
22. Tarbiya nazariyasining tarixi xususida adabiyotlardan foydalangan holda konsept tayyorlang.
23. Alohida yordamga muhtoj bolalarni aqliy tarbiyasini ochildib berib.
24. Alohida yordamga muhtoj bolalarni estetik tarbiyasi haqida o'z fikringizni bildirib.
25. Alohida yordamga muhtoj bolalarni jismoniy tarbiyasi.
26. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabi didaktikasi.
27. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida ta'lim jarayonlarining o'ziga

xos xususiyatlari.

28. Alohida yordamga muhtoj bolalar maktabida nutq o'stirish darslarini kuzatish.
29. Fan asoslariga o'qitish metodlari.
30. Ta'lim jarayonini tashkili etish shakllari.
31. Alohida yordamga muhtoj bolalarni ochilda tarbiyalash.
32. Koxtar implantantli alohida yordamga muhtoj bolalar reabilitatsiyasi.
33. Tarbiya metodlari va mazmuni.
34. Tarbiya metodlarining tasnifi. Alohida yordamga muhtoj o'quvchi xulqini tarbiyalash metodlarining xususiyatlari.
35. Tarbiya mazmuni (aqliy, axloqiy, siyosiy-g'oyaviy, mehnat, jamoatchilik faolligini tarbiyalash, estetik va boshqalar).
36. Alohida yordamga muhtoj bolalarni ochilda tarbiyalash.
37. Alohida yordamga muhtoj bolalar ta'lim tizimi tamoyillari.
38. Alohida yordamga muhtoj bolalar diqqat xususiyatlarini tekshirish bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
39. Alohida yordamga muhtoj bolalar xotira xususiyatlarini tekshirish bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
40. Alohida yordamga muhtoj bolalar idrok xususiyatlarini tekshirish bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
41. Alohida yordamga muhtoj bolalar sezgi xususiyatlarini tekshirish bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
42. Alohida yordamga muhtoj bolalar tafakkur xususiyatlarini tekshirish bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
43. Alohida yordamga muhtoj bolalar nutq xususiyatlarini tekshirish bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
44. Alohida yordamga muhtoj bolalar psixik rivojlanishini tekshirish.
45. Alohida yordamga muhtoj bolalarni bilish jarayonlarini tekshirish bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
46. Alohida yordamga muhtoj bolalar diqqat xususiyatlari.
47. Alohida yordamga muhtoj bolalar xotira xususiyatlari.
48. Alohida yordamga muhtoj bolalar idrok xususiyatlarini tekshirish bo'yicha referat tayyorlash.
49. Alohida yordamga muhtoj bolalar sezgi xususiyatlarini tekshirish bo'yicha referat tayyorlash.
50. Alohida yordamga muhtoj bolalar tafakkur xususiyatlarini tekshirish bo'yicha referat tayyorlash.
51. Alohida yordamga muhtoj bolalar nutq xususiyatlarini tekshirish bo'yicha referat tayyorlash.
52. Alohida yordamga muhtoj bolalarni bilish jarayonlarini tekshirish bo'yicha referat tayyorlash.
53. Maxsus mehnat ta'limi maktablarida sinf rahbarining ish faoliyati bilan tanishish.
54. Maxsus mehnat ta'limi maktablarida bolalar jamoasini tashkil qilish

<p>yo'llari.</p> <p>55. Maxsus mehnat ta'limi maktablarida ota-onalar bilan olib boriladigan ishlar mazmuni.</p> <p>56. Boshlang'ich sinf aqli zaif o'quvchilarning verbal mulogot ko'nikmalarini rivojlantirishning o'ziga hosiligi</p> <p>57. Boshlang'ich sinf aqli zaif o'quvchilarning nonverbal mulogot ko'nikmalarini rivojlantirishning o'ziga hosiligi</p> <p>58. Ko'rishda nuqsoni bor bolalarni kompensator jarayonlarini shakllantirish.</p> <p>IV.2. Mustaqil ta'limni o'zlashtirish tartibi.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar, ishlanmalar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsifiya etiladi.</p>	<p>3.</p> <p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentiyalar)</p> <p>- maxsus pedagogika fanining tarkibiy qismi ekanligi, maxsus pedagogikaning ijtimoiy ahamiyati, rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalarni rivojlantirish va korreksiyalash jarayonida maxsus ta'lim-tarbiyaning roli, rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalar uchun maxsus muassasalar tizimi, korreksion-tarbiyaviy jarayonni tashkil etish, tahlil etish va baholash, rivojlanishida nuqsoni mavjud bolalar kamchiliklarini <i>bilishi kerak</i>;</p> <p>- maxsus pedagogika fanining tarkibiy qismlari, maxsus pedagogikaning ilmiy-tekshirish metodlari, alohida yordamga muhtoj bolalarga ta'lim berish tizimi, maxsus maktablarda ta'lim berish metod va texnologiyalari, maxsus maktablarda ta'lim va tarbiya birligi, tarbiya berish metodlari, maxsus maktablarda ta'lim (didaktik) tamoyillari, maxsus maktablarda ta'lim va tarbiya jarayonini rejalashtirish <i>ko'nikmalariga</i>;</p> <p>- maxsus pedagogika metod va texnologiyalarini qo'llash; maxsus maktabda ta'lim jarayonini tashkil etish; maxsus maktablar faoliyatini boshqarish <i>malakalariga ega bo'lish lozim.</i></p>
<p>4.</p> <p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadliar; • seminarlar (manitqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. 	<p>5.</p> <p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>VI. Kreditlarni olish uchun talablar.</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy nazorat, oralq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.</p>

<p>Joriy nazorat. Joriy nazorat semestr davomida seminar mashg'ulotlarga ajratilgan soatlar (jufflik) dan kelib chiqib umumiy 30 ball bilan baholanadi. Jami seminar mashg'ulotlari bo'yicha o'zlashtirish natijalari 100 ballik tizimda 30 ball bilan baholanadi.</p> <p>Oraliq nazoratlar. Oraliq nazoratlar semestr davomida ma'ruza mashg'ulotlari o'quv soatidan kelib chiqqan holda 1 marta o'tkaziladi. Oraliq nazorat 100 ballik tizimda 20 ball bilan baholanadi. Oraliq nazorat ishi tarkibida mustaqil ta'lim topshirig'i kiradi.</p> <p>Oraliq va joriy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalarga yakuniy nazorat topshirishga ruxsat beriladi.</p> <p>Yakuniy nazorat</p> <p>Yakuniy nazorat yozma shaklida o'tkaziladi. Talabanning yakuniy nazoratdagi o'zlashtirishi 100 ballik tizimda 50 ball bilan baholanadi va yakuniy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalar fanni o'zlashtirgan hisoblanadi.</p>	<p>6.</p> <p>Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati</p> <p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ayupova M.Yu. Logopediya. – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2007. 2. M.U.Xamidova. Maxsus pedagogika (Mutaxassislikka kirish). -T.: Fan va texnologiyalari, 2018 <p>Qo'shimcha adabiyotlar.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy taxlil, qat'iy tartib – intizom va shaxsiy javobgarlik– xar bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Makkamasining 2016 yil yakunlari va 2019 yil istiqbollari bag'islangan majlisdagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2019 yil 16 yanvar, № 11. 2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob haqimiz bilan birga quramiz. Ozbekiston 2019. 3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz.— O'zbekiston 2016. 4. O'zbekiston Prezidenti Mirziyoyev Sh.M. 2019—2021 yillarda O'zbekistonda rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakat strategiyasi. 7 yanvar 2019 yil 5. David M. Buss. The Handbook of Evolutionary Psychology, John Wiley & Sons, Inc., England 2005. 6. L.R.Mo'minova, N.Z.Abidova va boshqalar. Maxsus psixologiya. – T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2013 7. N.Z.Abidova. Maxsus psixologiya (Tiflopsixologiya). – T.: Barkamol fayz media, 2017.
---	--

<p>8. Pulatova P.M. va boshqalar. Maxsus pedagogika. - T.: Fan va texnologiya, 2014</p> <p>9. Колесникова, Г.И., Кабардухина И.А. Специальная психология и педагогика. Ростов на -Дону. 2007.</p> <p>10. Специальная психология. Под. ред. Лубовского В.И. Учебное пособие. М.: 2005.</p> <p style="text-align: center;">Internet saytlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.ziyouz.net.uz. 2. www.edu.uz. 3. www.google.uz 4. www.gov.uz. 	<p>7. fanining o' quv dasturi Jizzax davlat pedagogika universitet Kengashining 202__ yil " " daqi _____sonli Kengash qarori bilan tasdiqlangan.</p>	<p>8. Fan/modul uchun ma'sullar: O. Islomova – JDRU "Maxsus pedagogika" kafedra o' qituvchisi S. Axrova – JDRU "Maxsus pedagogika" kafedra o' qituvchisi</p>	<p>9. Taqrizchilar: A. Meliboyev – Jizzax viloyat XXQT va MO instituti kafedra mudiri pedagogika fanlari nomzodi M. Tiakova – Jizzax viloyat XTXQTMO Hududiy markazi instituti kafedra mudiri p.f.f.d. (PhD)</p>
---	--	---	---